

سرمایه اجتماعی و کار آفرینی اجتماعی

دکتر علیرضا مؤتمنی* - ابراهیم جعفری** - حسن مرادی***

چکیده

سرمایه اجتماعی مفهومی است که امروزه در بررسی های اقتصادی و اجتماعی جوامع توسعه یافته مطرح است. امروزه برای این جوامع روشن شده که ساختارها و روابط اجتماعی بر متغیرهای اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی تاثیر زیادی می گذارند. در دیدگاههای سنتی سرمایه اقتصادی، فیزیکی و حتی نیروی انسانی مهمترین نقش را ایفا می کردند اما در کنار این موارد به سرمایه اجتماعی هم در جامعه نیازمندیم. زیرا بدون سرمایه اجتماعی سرمایه گذاری اقتصادی نتیجه قابل توجهی نخواهد داشت. سرمایه اجتماعی شرط لازم اما ناکافی برای نتیجه بخشی سرمایه ها و سیاستهای اقتصادی است. سرمایه اجتماعی بطور مستقل در جوامع مدنی وجود ندارد. دولتها، سیاستهای عمومی، شکاف طبقاتی، شرایط اقتصادی و نهادهای سیاسی می توانند بر سرمایه اجتماعی تاثیر گذار باشند.

سرمایه اجتماعی با روابط بین افراد و گروهها ماندگار می شود. با این وجود، نقشهای مهمی برای افراد یا کارآفرینان اجتماعی در واقعیت وجود دارد، تقابلی که بین جامعه مدنی و دولت، همچنین روابط رسمی و غیر رسمی بین بازیگران جوامع مدنی برای درک مباحث مرتبط با تولید، نگهداری و تباهی سرمایه اجتماعی تعیین کننده است. این تعاملات به خودی خود ایجاد نمی شوند و نیازمند مراودات انسانی است. مراوده انسانی ارتقاء دهنده سرمایه سازمانی، تدوین هدف اجتماعی، ایجاد ثروت اجتماعی، سازمان غیر انتفاعی یا سازمان مدنی، وظیفه کارآفرین اجتماعی است. کارآفرین اجتماعی نگران ایجاد ساختارهای اقتصادی- اجتماعی پایدار، روابط،

* استادیار دانشکده مدیریت و حسابداری دانشگاه شهید بهشتی

** کارشناسی ارشد مدیریت بازرگانی

*** کارشناس مدیریت

سازمانها و موسسات است که منافع اجتماعی را رقم بزنند. بنابراین کارآفرین اجتماعی توانایی و ظرفیت عملکرد جامعه را تغییر می دهد.

سرمایه اجتماعی همواره در کشورها وجود داشته است اما عمدتاً دارای حالت انفعالی و غیر فعال بوده است. بسیاری از رهبران سازمانهای اجتماعی، افراد حقیقی و مسئولان دولتی زمینه ساز پیشرفت و توسعه سرمایه اجتماعی بوده اند. در بسیاری از مثالهای عنوان شده در این تحقیق سرمایه اجتماعی از طریق سرمایه اجتماعی ارتباطی تقویت شده است. کارآفرینان اجتماعی نقشی عمده در این زمینه داشته اند و در واقع زمینه ساز این تقویت بوده اند.

واژگان کلیدی: سرمایه اجتماعی - کارآفرینی اجتماعی

مقدمه

مردمان جوامع امروزی برای بهبود کیفیت زندگی خود و نیز رسیدن به اهداف و منافع مشترک و نیز بهره جستن از حمایت متقابل به اجتماعات رو می آورند. در برخی موارد اجتماعات و گروههای محلی وجود دارند که برنامه های توسعه اجتماعی را بر عهده می گیرند. علاوه بر این سازمانهای زیادی در جامعه مدنی وجود دارند که استراتژیها را به سمت بهبود تعامل بین بخشهای عمومی و گروههای مختلف جهت نایل شدن به اهداف پیشرفت جامعه تشویق می کنند.

افراد در این جوامع مسائل و مشکلات خود را از طریق به اشتراک گذاشتن مهارتها و درگیر شدن در نوآوری و مدیریت تسهیلات برای تحصیل، بهداشت جامعه، توسعه کشاورزی و غیره تامین می کنند. صرفه نظر از سابقه فرهنگی و عقاید، عموماً شهروندان در تمام نقاط دنیا تمایل به فامیل، آشنایان و اجتماعات دارند و علاقمند به ایجاد رابطه با گروههای مشابه برای حمایت متقابل هستند.

در سالهای اخیر واژه سرمایه اجتماعی^۱ بوسیله پوتنام و دیگران^۲ رایج شده است و بوسیله دیگر اندیشمندان برای شناخت تاثیر گذاری سرمایه اجتماعی بر پیشرفت، مدیریت منابع و ارائه خدمات در جوامع مختلف مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفته است.

نفوذ ارزشها، فرهنگ و مذهب در شکل و قالب سرمایه اجتماعی مورد مطالعه قرار گرفته است. افراد به عنوان کارآفرینان اجتماعی در خلق سرمایه اجتماعی نقش مهمی داشته اند. در سالهای گذشته نقش کارآفرینان اجتماعی در ادبیات سرمایه اجتماعی به طور جدی مورد تحلیل قرار

^۱Social Capital

^۲ Putnam